

INSPECTIEVERSLAG OVER DE DOORLICHTING

Niveau	BaO
Pedagogische eenheid	16378-16411
Instellingsnummer	16378
Instelling	Vrije Lagere School - De Speling
directeur	Ann MERTENS
adres	Kloosterstraat 7 - 3920 LOMMEL
telefoon	011-54.42.24
fax	011-55.21.26
e-mail	speling.basis@scarlet.be
website/URL	www.viadespeling.be
Inrichtende macht/Bestuur	966044 - Vzw De speling te LOMMEL
adres	Kloosterstraat 7 - 3920 LOMMEL
Scholengemeenschap	118844 - Lommelse Katholieke Basisscholen te LOMMEL
adres	Hanekapstraat 8 - 3920 LOMMEL
CLB	114884 - Vrij CLB Noord-Limburg (Neerpelt) te NEERPELT
adres	Bermstraat 9_1 - 3910 NEERPELT
Tijdstip doorlichting	van 11 januari 2010 tot 12 januari 2010
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Erik Kortleven
Teamleden	Ludo Coenen
Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
Externe deskundige(n)	nihil
Datum van bespreking met de instelling	25 januari 2010

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
2	RELEVANTE KENMERKEN	4
3	FOCUS VAN DE DOORLICHTING	5
3.1	(Leer)prestaties in de focus.....	5
3.2	Procesindicatoren en/of -variabelen in de focus	5
3.3	Outputindicatoren en/of -variabelen in de focus	5
4	KWALITEITSPROFIEL	6
5	RESULTATEN	7
5.1	(Leer)prestaties	7
5.2	Schoolloopbaan.....	8
5.3	Outcomes.....	8
5.4	Tevredenheid	8
6	ASPECTEN VAN DE WERKING	9
6.1	Algemeen.....	9
6.2	Personeel.....	10
6.3	Logistiek.....	10
6.4	Onderwijskundig	10
7	STERKTES EN ZWAKTES	11
7.1	Relevante aspecten waarin de school goed is	11
7.2	Relevante aspecten die de school kan verbeteren	11
7.3	Relevante aspecten die de school moet verbeteren	11
8	ADVIES	12
9	REGELING VOOR HET VERVOLG.....	13

1 INLEIDING

Van 11 januari 2010 tot 12 januari 2010 bezocht de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap uw instelling. Zij deed dit in het kader van haar decretale opdracht om voor de overheid toezicht uit te oefenen op de kwaliteit en de kwaliteitszorg van onderwijsinstellingen. Zij is daarbij bevoegd voor:

- de controle van het studiepeil;
- de naleving van de onderwijsregelgeving;
- de controle op naleving van de wet op de veiligheid, het welzijn en de hygiëne. Overeenkomstig het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid van art. 38 §5 om het toezicht hierop afzonderlijk uit te voeren.

Zij heeft niet de bevoegdheid om individuele personeelsleden te evalueren.

Het toezichtskader dat de inspectie daarvoor gebruikt is het CIPO-model:

- Context: factoren waarop de instelling weinig of geen invloed heeft (bijv. inplanting, wetgeving);
- Input: menselijk potentieel, onderwijsaanbod en materiële middelen;
- Proces: de manier waarop de instelling haar doelstellingen nastreeft;
- Output: de mate waarin de instelling haar doelstellingen bereikt.

Tijdens een doorlichting voert de inspectie volgende activiteiten uit: onderzoek en analyse van documenten en gegevens, observaties en gesprekken.

Het onderzoek mondt uit in een verslag. Dat begint met een opsomming van de relevante kenmerken van de instelling. Daarna volgt een overzicht van de kwaliteitsaspecten die onderzocht worden. De selectie daarvan gebeurt op basis van een vooronderzoek. Dan volgt de synthese in een kwaliteitsprofiel. Het volgende hoofdstuk beschrijft de resultaten. De vooraf vastgelegde procesindicatoren worden dan beoordeeld. In een conclusie worden dan sterke punten, werkpunten en dringende actiepunten opgesomd, waarna een advies aan de overheid wordt geformuleerd. Het verslag eindigt met de regeling voor het vervolgtoezicht.

Het doorlichtingsverslag resulteert in één van drie mogelijke adviezen:

- gunstig;
- beperkt gunstig;
- ongunstig.

Een gunstig advies is noodzakelijk, wil de instelling verder erkend worden en/of verder opgenomen worden in de financierings- of subsidiëringsregeling.

Het verslag moet binnen een termijn van 30 kalenderdagen na ontvangst op een personeelsvergadering integraal besproken worden.

Het verslag is openbaar en kan ongeveer drie maanden na de doorlichting geraadpleegd worden op de website van het departement onderwijs op het adres www.ond.vlaanderen.be/doorlichtingsverslagen of op www.schooldoorlichting.be.

Het verslag mag niet gebruikt worden voor publicitaire doeleinden (bijvoorbeeld met het oog op leerlingenwerving).

2 RELEVANTE KENMERKEN

- betekenisvolle aanwezigheid van leerlingen met specifieke noden
- veel deeltijds werkende teamleden
- aanwezigheid andere scholen in de onmiddellijke omgeving
- nabijheid grens of taalgrens
- recente of frequente directiewissel(s)
- onstabiele leerlingenpopulatie: neveninstromers en uitstromers

3 FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek heeft de inspectie leergebieden en procesindicatoren geselecteerd die in aanmerking komen voor onderzoek tijdens de doorlichting.

3.1 (Leer)prestaties in de focus

Gewoon lager onderwijs :

Leergebied

Nederlands

wereldoriëntatie

3.2 Procesindicatoren en/of -variabelen in de focus

Algemeen

Kwaliteitszorg

Zelfevaluatie

Kwaliteitsysteem

3.3 Outputindicatoren en/of -variabelen in de focus

4 KWALITEITSPROFIEL

De vrije lagere school *De Speling* vormt samen met de gelijknamige kleuterschool een pedagogische eenheid. Beide scholen profileren zich tegenover de buitenwereld als één instelling en werken samen voor een aantal organisatorische én pedagogisch-didactische aspecten. Beide scholen worden geleid door elk een eigen directeur. Dit verslag beschrijft uitsluitend de onderwijskwaliteit van de lagere school.

De Speling slaagt erin om de leerplandoelen voor Nederlands en wereldoriëntatie - de twee leergebieden in de focus - te realiseren. Voor Nederlands kan de school dat onderbouwen met gestandaardiseerde tests binnen het leerlingvolgsysteem en de centrale eindtoetsen. Ze kan dat minder gefundeerd voor wereldoriëntatie waarbij de eigen toetsen de cesuur vormen. Die focussen over het algemeen en bij de meeste leraren sterk op de kennisverwerving. Inzichten, vaardigheden en attitudes eigen aan het leergebied wereldoriëntatie zijn veel minder expliciet opgenomen in de bevraging van de leerlingen en de leerkrachten vallen vooral terug op perceptie om daarover kwalitatieve uitspraken te doen. Toch dient geweten dat de school een stevig verbetertraject aanvatte om wereldoriëntatie te stroomlijnen op schoolniveau. Daarbij focuste het team vooral op de mogelijke hiaten en overlappingsen binnen dit leergebied en vormden de respectieve leerplandoelstellingen de spiegel tijdens die oefening. Dat leidde tot de recente aanschaf van een nieuw leerpakket als kapstokmethode om vooral de gradatie en de continuïteit te bewaken. De implementatie van dit nieuwe pakket leidt evenwel nog tot heel wat diversiteit. Mogelijke oorzaak daarvan is een onvoldoende uitgekristalliseerde visie op wereldoriënterend onderwijs.

Visie op Nederlands is er wel. Als een van de pioniers introduceerde dit team meer dan een decennium geleden een leerpakket dat vanuit een taalanalytische aanpak stevig inzoomt op taalvaardigheidsonderwijs. Leraren hebben zich door de jaren heen die visie eigen gemaakt hetgeen duidelijk blijkt uit de kansen die leerlingen krijgen om vaardig te worden in lezen, spreken, luisteren en schrijven. Het taalonderricht dat uitgaat van motiverende taaltaken is ingebed in alle groepen. Kenmerkend zijn de initiatieven inzake leesbevordering en -plezier, de geplande spreekmomenten en de kansen tot functioneel schrijven die de leerlingen krijgen. Maar ook hier is er diversiteit en is de inkleuring nogal leerkrachtafhankelijk. Die verscheidenheid uit zich in de mate waarop in de diverse groepen leerlingeninitiatief en mediërende lerarenvaardigheden contrasteren met eerder strakke klasstructuren, een leerkrachtcentrale sturing en frontaal-klassikale settings. Opvallend ook binnen de analytische taalaanpak is de visie en de uitwerking van spelling die daar diagonaal tegenover staat. De school valt hiervoor terug op een aparte leergang met woordpakketten. Toch blijken uit het leerlingvolgsysteem en de centrale toetsen dat de resultaten voor spelling de afgelopen jaren zijn gestegen.

Om te komen tot die bevredigende resultaten voor beide leergebieden beschikt de school over een team dat als individueel hardwerkend kan worden omschreven. Allen willen garant staan voor een hartelijke en zorgzame school. Vernieuwingen worden niet geschuwd hetgeen blijkt uit een aantal lopende innovaties en verbetertrajecten. Een goed voorbeeld daarvan is de uitwerking van het gelijke onderwijskansenbeleid (GOK). De school volgt de opgelegde systematiek van die vernieuwing nauwgezet. Ook het verbetertraject voor wereldoriëntatie getuigt van een aantal goede flankerende initiatieven die een succesvolle implementatie van die vernieuwing garanderen. Maar ook hier duikt weer diversiteit op in de wijze waarop teamleden de innovaties omzetten in de eigen onderwijsleersituaties.

Hoewel er initiatieven zijn die de onderwijskwaliteit helpen bewaken en verbeteren, zijn ze nog veeleer momentaan en fragmentarisch. De school valt nog niet terug op een ingebed systeem dat helpt om op planmatige en doordachte wijze via gegevensverzameling, -analyse en -verwerking zicht te krijgen op de eigen onderwijskwaliteit als aanzet tot handelen. Data daartoe zijn zeker voorhanden maar worden nog niet op schoolniveau aangewend om valide en betrouwbare uitspraken te doen. Een voorbeeld daarvan zijn de gegevens uit gestandaardiseerde en centrale toetsen die nauwelijks of niet worden aangewend om gefundeerde vaststellingen te doen op schoolniveau. Ook normstelling is nog geen gegeven bij het opzetten van verbetertrajecten.

De school vervult zeker haar maatschappelijke opdracht en slaagt erin voor zoveel als mogelijk leerlingen de eindtermen te realiseren. Basis daarvoor is een betrokken team dat elke dag het beste geeft van zichzelf. Vanuit die wetenschap is de inspectie ervan overtuigd dat bovenstaande vaststellingen voldoende garant staan voor verantwoorde erkenning en subsidiëring.

5 RESULTATEN

5.1 (Leer)prestaties

5.1.1 Lager onderwijs

Het onderzoek van de (leer)resultaten levert voor de leergebieden in de focus volgende conclusies op in verband met het **realiseren** van eindtermen en leerplannen:

Nederlands

Voldoet

Vaststellingen

- De taalanalytische benadering met motiverende taaltaken als uitgangspunt, bevordert in het algemeen de taalvaardigheid van de leerlingen. De school fundeert die uitspraak en citeert daarvoor de resultaten van het leerlingvolgsysteem voor spelling en lezen, het volgsysteem lager onderwijs taalvaardigheidstoetsen (VLOT) voor lezen en luisteren en de resultaten van de leerlingen op de centrale taaltoetsen van de eigen onderwijskoepel. Teamleden verwijzen ook naar spreekmomenten voor de leerlingen binnen de klas en in schoolfora als effectenmeters en naar de jaarlijkse prijs voor junior journalist waarop de school tweemaal een eerste finaleplaats behaalde.
- De school gebruikt de toetsgegevens niet om op klas- of schoolniveau langjarige gemiddelden uit te zetten. Ze worden ook niet afgezet tegen Vlaamse normen. Daardoor wegen ze niet ten volle op de validiteit en de betrouwbaarheid van de effectenmeting en zijn ze minder van betekenis voor de kwaliteitszorg.
- Spellingonderricht krijgt een aparte leergang. Die is gebaseerd op een continue leerlijn en staat diagonaal tegenover de analytische benadering van de andere taaldomeinen. Leraren besteden ook meer en explicietere aandacht aan spellingpakketten. De school toont aan dat de resultaten van de leerlingen op de centrale toetsen de afgelopen jaren zijn gestegen.
- De school zet stevig in op lezen met expliciete aandacht voor lezen in niveaus. Ook leesbevordering krijgt en stevige invulling. Daartoe is het wekelijkse bibliotheekbezoek een belangrijke pijler. De inkleuring daarvan is evenwel leerkrachtafhankelijk en verscheiden. Het is dan ook minder duidelijk welke de effecten ervan kunnen zijn.
- Spreken krijgt ook heel wat aandacht. Er zijn schoolafspraken over het plannen van onder meer wekelijkse kringgesprekken. Toch valt ook hier de verscheidenheid op die zich uit in de open- of gesloten leer- en klasstructuren. Sommige leraren zweren bij veel leerlingeninitiatief en groepswerk en gebruiken mediërende leerkrachtvaardigheden, anderen werken eerder leerkrachtcentraal binnen een frontaal klassikale setting.
- Heel wat initiatieven verwijzen naar functioneel schrijven. Er is een eigen schoolkrant, leraren gebruiken 'klasboeken' waarin kinderen vrij mogen schrijven naar aanleiding van ervaringen of gebeurtenissen en creatief schrijven krijgt een sterke invulling via het leerpakket.
- Het is niet duidelijk welke criteria de school hanteert om leerstof uit het leerpakket voor Nederlands te schrappen. Dat is voor het spellingaanbod onderbouwd door de schoolvisie, maar is voor andere eliminaties niet altijd even duidelijk en consequent.
- De mate waarin lestijden voor WO en Nederlands worden verankerd in het lessenrooster roept vragen op. Niet altijd strookt het aanbod van Nederlands met dat wat de individuele planningsdocumenten van de leraren aangeven. Er is ook discrepantie met de voorschriften van de koepel. De leraren kunnen niet duidelijk aantonen in welke mate ze via werkvormen (o.m. contractwerk) die 'ontbrekende' leertijd opvangen.

Wereldoriëntatie

Voldoet

Vaststellingen

- Het leerplan kreeg een prominente rol bij de keuze van een nieuw leerpakket voor wereldoriëntatie. Het was de basis om het schooleigen aanbod te screenen en overlappingsen en hiaten aan te duiden. Die oefening leidde tot het inzicht dat volledigheid, continuïteit en gradatie dienen te worden nagestreefd.
- Naast de leerplanconcordantie hanteerde de school een tiental criteria om de keuze van een nieuw leerpakket voor wereldoriëntatie te funderen. De school koos voor een kapstokmethode waarbij voldoende ruimte is voor inbreng van de schooleigenheid en de specificiteit van de omgeving.
- Op dit moment verkeert de school in een overgangssituatie waar leraren proberen om de eigen en de gewenste inhouden in te passen in de leerlijn van het leerpakket. Dat gebeurt evenwel op erg diverse wijze.
- De school is er nog niet toe gekomen een uitgeklaarde en gedragen visie op wereldoriëntatie te ontwikkelen en die te laten stroomlijnen met de gemaakte keuzes. Dat blijkt onder meer uit de verscheidenheid in de aandacht voor tijd- en ruimtekaders en de exploratie van de nabije en verdere omgeving, de aanwezigheid van levende hoekjes en de aanwending van de actualiteit als leerinhoud. Bovendien is bij meerdere leraren de verleiding om sterk leerstofgericht en cursorisch te werken en dat in contrast met wat de kerngedachten bij de eindtermen en de visie van het respectieve leerplan poneren.
- De diverse domeinen komen vrij evenwichtig aan bod met daarin een aparte leergang verkeer. Die krijgt een praktische invulling via fietstochten en wandelingen naar de bibliotheek en naar plaatselijke relictten en bezoeken aan het verkeerspark.
- De school besteedt aandacht aan milieu- en gezondheidseducatie. Ze levert daartoe voorzeker inspanningen maar de invulling blijft sterk leerkrachtafhankelijk en steunt nog niet op een uitgeklaarde en gedragen visie.
- Sociale educatie daarentegen is geënt op een stevig onderbouwde filosofie en krijgt een continue benadering doorheen de diverse leergroepen. Er is ook een leerlingenraad die door het lerarenteam ernstig wordt genomen hetgeen blijkt uit de wijze waarop voorstellen uit die raad een invulling krijgen.
- De school tracht de horizontale samenhang tussen wereldoriëntatie en andere leergebieden te bevorderen. Zo zijn er legio linken tussen Nederlands, muzische vorming, soms wiskunde en wereldoriëntatie. Sommige initiatieven zoals de samenwerking met het secundair onderwijs inzake technologie, de sneeuwklassen en de projecten, scheppen extra kansen voor transfer.
- Het is niet voor alle leraren duidelijk op welke wijze zij bij sterke samenhangende momenten de specifieke doelen voor wereldoriëntatie bewaken. Bepaalde activiteiten zijn slechts middel, maar worden wel eens doel op zich waardoor het doelgerichte werken wordt gehypothekeerd.
- Om effecten na te gaan, vallen de leraren overwegend terug op zelfgemaakte toetsen. Die peilen in eerste instantie naar kennis. Nagaan of het wereldoriënterend onderwijs ook resultaten genereert voor inzichten, vaardigheden en attitudes komt veel minder voor. Uitspraken hierover berusten vooral op de perceptie.

5.2 Schoolloopbaan

5.3 Outcomes

5.4 Tevredenheid

6 ASPECTEN VAN DE WERKING

6.1 Algemeen

6.1.1 Kwaliteitszorg

De school is voldoende alert om zorg te besteden aan haar kwaliteit. Er zijn een aantal goede aanzetten die daarvan getuigen. Nog in mindere mate weet ze die alertheid om te zetten in een geïmplementeerde systematiek die als een motor voor permanente ontwikkeling wordt aangewend.

6.1.1.1 Zelfevaluatie

Vaststellingen

- De school verzamelt gegevens die haar helpen om uitspraken te doen over de kwaliteit van specifieke onderwijsactiviteiten en de gehele onderwijskwaliteit. Ze valt daarvoor terug op onder meer de input bij functioneringsgesprekken, de reflecties over uitgevoerde schoolactiviteiten en de resultaten van centrale toetsen.
- Een aantal leraren neemt initiatieven om deelaspecten van kwaliteit te bevragen. Zij peilen naar het welbevinden van de leerlingen en de ouders. Die gegevens worden nog niet op schoolniveau gebruikt.
- Binnen het gelijke onderwijskansenbeleid (GOK), meer bepaald voor het vaststellen van de beginsituatie, gaat de school meer systematisch te werk bij de gegevensverzameling en de analyse ervan.
- Het hele team was daarbij betrokken waardoor de pijlers sociaal-emotionele ontwikkeling en omgaan met diversiteit gedragen prioriteiten zijn. Ook om andere prioriteiten te bepalen, organiseert de directeur aan het einde van het schooljaar een bevraging waarbij alle leraren worden betrokken en gezamenlijk werkpunten worden afgebakend.
- Heel wat uitspraken over de kwaliteit van het aangeboden onderwijs steunen op perceptie. Vaak zijn ze gebaseerd op uitspraken van ouders en collega's van het vervolgonderwijs.

6.1.1.2 Kwaliteitssysteem

Vaststellingen

- Het vorige doorlichtingsrapport was aanleiding voor verbeteracties. De flankerende maatregelen die de school nam om dat verbetertraject aan te pakken, getuigen van doordacht beleid.
- Binnen het GOK wordt de school geconfronteerd met een opgelegd kwaliteitssysteem. Ze volgt dat nauwgezet. Het transfereren van die knowhow om zicht te krijgen op andere items van het onderwijsleergebeuren in het kader van verbetering of borging, is nog geen geplogenheid.
- De school kiest er soms voor om in het kader van een prioriteit een werkgroep op te richten. Dat gebeurde onder meer voor spelling.
- Evaluatie en zelfevaluatie gebeuren eerder momentaan en fragmentarisch. Het team is er zich nog niet van bewust dat het systematisch in kaart brengen, het analyseren en het opvolgen van onder meer leerlingenresultaten aspecten zijn van interne kwaliteitszorg die potentiële verbetertrajecten wezenlijk kunnen onderbouwen. Het ontbreekt hier nog aan een gedragen visie.
- De school besteedt vooralsnog weinig aandacht aan normstelling bij het opzetten van verbetertrajecten. Operationele streefdoelen komen minder voor waardoor de effectenmeting sterk berust op perceptie.
- De resultaten van de gestandaardiseerde toetsen in het leerlingvolgsysteem en de centrale toetsen van de koepel leveren heel wat outputgegevens. De school gebruikt die nauwelijks of niet voor analyse.

6.2 Personeel

6.3 Logistiek

6.4 Onderwijskundig

7 STERKTES EN ZWAKTES

7.1 Relevante aspecten waarin de school goed is

- De school kan bogen op een stevige en gedragen visie op taalvaardigheidsonderwijs. De aandacht voor leesbevordering en -plezier, de frequente spreekkansen die de leerlingen groepsintern en op schoolfora krijgen en de initiatieven inzake functioneel schrijven getuigen daarvan.
- Hoewel diagonaal op de taalanalytische benadering van lezen, schrijven, luisteren en spreken, kan de school aantonen dat het spellingonderricht vruchten afwerpt. De resultaten van de leerlingen op de centrale toetsen funderen die bewering.
- De wijze waarop het team het verbetertraject voor wereldoriëntatie aanpakte, getuigt van een doordachte aanpak. De aandacht voor de leerplandoelstellingen die als uitgangspunt dienden bij het opsporen van hiaten en overlappingen is sterk en wordt ook transferabel aangewend voor muzische vorming.
- De school beschikt over een team dat als individueel hardwerkend kan worden omschreven. Allen willen garant staan voor een hartelijke en zorgzame school. Vernieuwingen worden niet geschuwd hetgeen blijkt uit een aantal lopende innovatieve en verbetertrajecten.
- De wijze waarop het gelijke onderwijskansenbeleid wordt gevoerd, bewijst dat het team in staat is om op een systematische en kwalitatieve wijze vernieuwingstrajecten te implementeren.

7.2 Relevante aspecten die de school kan verbeteren

- Ondanks de inspanningen om het wereldoriënterend onderwijs gradueel te stroomlijnen, is er nog geen uitgeklaarde en gedragen visie op dat leergebied. Daardoor is er een grote verscheidenheid in de wijze waarop de leraren de vernieuwingen en de verbeteringen klasintern implementeren.
- Er is nog weinig transfer om de opgedane knowhow inzake kwaliteitssystemen toe te passen op andere innovaties of verbetertrajecten.
- De school heeft een aanzienlijke databank met outputgegevens. Ze gebruikt die nauwelijks of niet als maatstaf voor kwaliteitsbepaling. Normstelling is eerder uitzonderlijk en het meten van de kwaliteit steunt nog te sterk op de perceptie.

7.3 Relevante aspecten die de school moet verbeteren

8 ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning en subsidiëring **GUNSTIG**.

9   REGELING VOOR HET VERVOLG

Nihil

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Erik Kortleven

Datum van verzending aan de directie en het schoolbestuur:

Voor kennisname

De directie/het schoolbestuur

Ann Mertens